

психічні і фізичні стани людини, сприяє благополучній соціальній адаптації, реабілітації правопорушників, знижує почуття самотності, допомагає у вирішенні проблем депресії, соціальної ізоляції та психічних захворювань, підвищує концентрацію та увагу. Пет-терапія є доволі дієвим методом соціальної роботи, особливо при застосуванні з людьми у яких присутні відхилення у розвитку, психічні розлади, а також соматичні і (або) психічні порушення.

Список використаних джерел:

1. Research & Branding Group. Кошки и собаки в жизни украинцев. – Киев, 2018. URL: <http://rb.com.ua/blog/koshki-i-sobaki-v-zhizni-ukraincev/>
2. Карабаева А.Б. Иппотерапия как одно из направлений анималотерапии. *Биологические науки Казахстана*, 2011, 3: 36-41 с.
3. Татаринцева Н. А. Канистерапия как метод работы с молодыми людьми с ограниченными возможностями здоровья (18–30 лет). *ВНЕ РАМОК, ВНЕ ГРАНИЦ*, 2016, 121 с.
4. Сивик Г.Є. Анімалотерапія у роботі з дітьми з розладами спектру аутизму. *Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Серія: Соціально-педагогічна*, 2013, 287-295 с.
5. Воронкова М.Д., Васильєва Е.С. Воздействие мурлыканыя кошек на здоровье человека. – Санкт-Петербург, 2018. 16 с.

Головнєва О.В.

*викладач основ психології,
Криворізький медичний коледж*

ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ ТОЛЕРАНТНОСТІ МАЙБУТНІХ МЕДИЧНИХ СЕСТЕР

Формування комунікативної толерантності як особистісної якості студентів викликає закономірний інтерес дослідників, педагогів, психологів-практиків, широких кіл громадськості, що обумовлено зростанням соціальних очікувань по відношенню до освітніх установ. Особливо актуальною на сьогодні є проблема толерантної комунікації в молодіжному середовищі. Проте досліджень, присвячених формуванню цієї дефініції недостатньо. Маловивченими в сучасній психології

залишаються деякі аспекти розвитку толерантного спілкування як професійно-важливої якості майбутньої медичної сестри в умовах навчання у ВНЗ I-II рівня акредитації. Недостатньо повно визначено основні компоненти змісту комунікативної толерантності, фактори, що впливають на її формування в колективі, психолого-педагогічні умови, створення яких здатне позитивно впливати на зміни стилю взаємодії в студентському середовищі.

Діапазон підходів до вивчення проблеми комунікативної толерантності достатньо широкий: структуру та механізми толерантності розглядали С. Бондирева, І. Гриншпун, Д. Колесов; комунікативну компетентність Ю. Смелянов, Ю. Жуков, В. Кашницький; формування толерантності як властивості особистості О. Асмолов, Н. Асташова, Л. Байбородова, Р. Валітова, І. Гриншпун, Д. Колесов, П. Комогоров, М. Рожков, Є. Степанов та комунікативну толерантність В. Бойко, А. Скрябіна, С. Толстікова.

Дослідники проблеми толерантності підкреслюють, що пріоритетне значення для формування толерантної особистості має юнацький вік, оскільки саме в цьому віці формуються ціннісні орієнтири, складаються відносно стійкі зразки поведінки. Під толерантною поведінкою розуміється «зовнішній прояв сукупності дій індивіда, що передбачає поважливе ставлення до «іншого», здатність цілісно сприймати «іншого», здатність бачити в «іншому» повноцінну, рівноцінну особистість, емоційно-вольову готовність до критичного діалогу з «іншим», здатність до компромісів і готовність поступитися власним інтересом для запобігання конфлікту, здатність до критичного ставлення до себе [5, с. 479]».

Перш ніж говорити про «комунікативну толерантність», необхідно визначити поняття «комунікація». У цьому контексті нам імпонує думка І. Кона про те, що комунікація займає першочергове місце в процесі формування толерантності, оскільки саме в ній і через неї відбувається привласнення людиною певних ідей, цінностей, формування ставлення до явищ дійсності [2]. У роботах психологів виокремлюються два важливих контексти розуміння цієї дефініції: у широкому значенні даний термін є синонімічним до поняття «спілкування», у вузькому – це лише одна зі сторін спілкування, у ході якого відбувається обмін інформацією. У нашому дослідженні комунікація розглядається в широкому контексті як установлення й розвиток контакту між людьми, у

процесі якого відбувається обмін думками, почуттями, діями, зразками поведінки.

Комунікативна толерантність, згідно з ідеями В. Бойка, демонструє ступінь вразливості особистості до неприємних або неприйнятних, на її думку, психічних станів та вчинків партнерів по взаємодії [1]. Особливості комунікативної толерантності можуть свідчити про внутрішню гармонію чи дисгармонію особистості, про здатність до самоконтролю й самокорекції, про ступінь професіоналізму, якщо професійна діяльність спрямована на взаємодію з іншими.

Одна з найдеталізованіших моделей будови комунікативної толерантності запропонована В. Бойко [1]. Науковець виокремив десять підструктур, які на його думку обумовлюють комунікативну толерантність, виглядає таким чином: інтелектуальна підструктура (передає парадигму мисленнєвої діяльності людини, тобто принципи розуміння нею діяльності, звичні для неї стереотипи осмислення проблем, ідей, прийняття рішень); ціннісно-орієнтована (основні світоглядні ідеали певної людини, її життєві ближні й віддалені цілі, прагнення, оцінки того, що відбувається); етична (виражає моральні норми, котрих дотримується людина); естетична (охоплює сферу переваг, смаків та почуттів, особливості сприйняття людиною прекрасного й потворного, трагічного й комічного, піднесеного й низького); емоційна (безпечність чи тривожність, миролюбство чи агресивність. У спілкуванні з партнерами може скластися ситуація несумісності емоційного настрою, що призводить до неприємних відчуттів); сенсорна (містить особливості чуттєвого сприйняття світу на рівні зорового, слухового, нюхового, смакового, тактильного, рухового відчуттів); енерго-динамічна (відображає енергетичні властивості людини, динаміку та емоційність її поведінки і діяльності); алгоритмічна (складається зі звичок, вмінь, стилю діяльності); характерологічна (зосереджує стійкі, типотворюючі риси особистості, що є вродженими чи набутими); функціональна (закріплює різні системи життєзабезпечення і підтримки комфорту особистості).

Отже, комунікативна толерантність – це характеристика ставлення особистості до людей, що показує ступінь стійкості до неприємних або неприйнятних, на її думку, психічних станів, якостей і вчинків партнерів по взаємодії.

У пропонованому дослідженні взяли участь студенти-першокурсники та студенти-випускники IV курсу відділення «Сестринська справа»

Криворізького медичного коледжу. Загальна кількість респондентів становила 60 осіб. Для визначення рівня комунікативної толерантності була застосована методика «Діагностика комунікативної толерантності» В. Бойка. Студенти повинні вибрати відповідний варіант відповіді оцінивши його від 0 до 3 балів. Після проведення опитування результати звіряються з ключем і підраховується кількість балів [6, с. 107]. У результаті проведення дослідної роботи згідно методики визначені три рівні сформованості комунікативної толерантності студентів-медиків: толерантний, середній, інтолерантний. Результати подаємо у діаграмі (рис. 1).

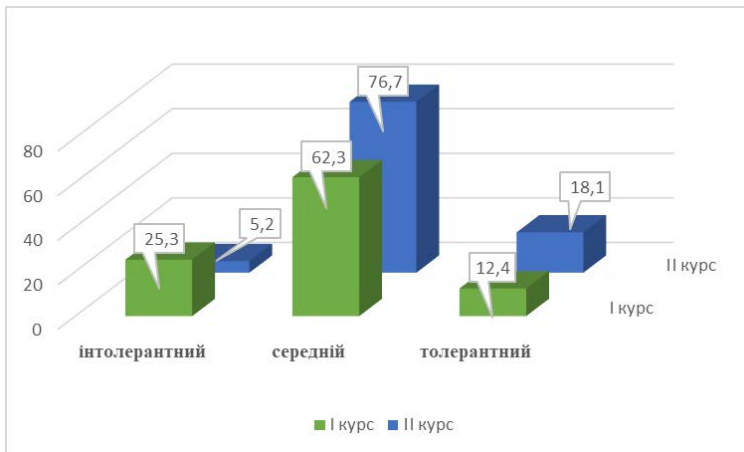

Рис. 1. Діаграма рівні сформованості комунікативної толерантності студентів I та IV курсів

З наведеної діаграми видно, що зі всієї вибірки студентів I та IV курсів ($n = 60$) результати розподілились таким чином: кількість респондентів, що мають інтолерантний рівень культури спілкування на I курсі становить 25,3% від усіх опитаних студентів I курсу. На IV курсі 5,2% студентів. Це пояснюється, насамперед, тим, що у студентів визначаються обмежені вміння налагодженню ефективних стосунків з однолітками та викладачами, а також може заважати особистісному й професійному самовизначенню. Група із середнім рівнем комунікативної толерантності увібрала 62,3% – першокурсників та 76,7% випускників. Цей рівень є найбільш сприятливим у системі «медична сестра – пацієнт». Студенти, що мають середній рівень, володіють необхідними

знаннями і вміннями щодо прояву комунікативної толерантності. До групи із високим рівнем культури спілкування відносимо 12,4% – першокурсників та 18,1% випускників. Високий рівень притаманний студентам, які добре володіють необхідними знаннями щодо прояву комунікативної толерантності, вони добре орієнтуються в складних ситуаціях і вміють розв’язувати їх засобами спілкування.

Таким чином, можна спостерігати наявність позитивних змін у бік підвищення рівня прояву комунікативної толерантності з-поміж студентів IV курсу. Кількість студентів з низьким рівнем значно зменшилась, відбувся перехід на якісно вищий рівень, чому сприяли істотні зміни у структурі особистісних якостей в сторону їх покращення.

Отже, формування комунікативної толерантності майбутніх медичних сестер – це складний процес, який триває впродовж усієї професійної діяльності. За нашими спостереженнями, навчально-виховна робота під час занять, проведення практикумів, використання інтерактивних методів навчання, сучасних інформаційних технологій дозволяє значно підвищити позитивну мотивацію майбутніх медичних працівників до навчання, посилити їх професійну зорієнтованість, глибше і легше засвоювати навчальний матеріал, опановувати нові способи організації комунікативної взаємодії.

Список використаних джерел:

1. Бойко В. В. Коммуникативная толерантность: методическое пособие / В. В. Бойко. – СПб.: СПбМАПО, 1998. – 24 с.
2. Кон И. С. Психология ранней юности: [кн. для учителя] / И. С. Кон. – М.: просвещение, 1989. – 255 с.
3. Романишин С. Формування комунікативної толерантності у процесі професійної підготовки майбутніх лікарів-стоматологів / С. С. Романишин // Галицький лікарський вісник. – 2014. – Т. 21, число 4. – С. 92-95.
4. Скок А. Особливості комунікативної толерантності студентів / А. Г. Скок // Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Сер.: Психологічні науки. – 2013. – № 114. – С. 180-184.
5. Федосеева І. Психологічні особливості формування комунікативної толерантності в студентів. Режим доступу: http://ephsheir.phdpu.edu.ua/bitstream/handle/898989898/741/478_482.PDF
6. Фетіскін Н. П., Козлов В. В., Мануйлов Г. М. Соціально-психологічна діагностика розвитку особистості і малих груп. – М.: Изд-во Інституту Психотерапії, 2002.